

Heburune Alaa Falan Naxan Nasiga Heburune Ma

Naxan yo na Kitabun yireni ito xaran a yeren ma, a luma nen na kanna xa alo a kawandi ramεεn nin. Kitabun yireni ito sebexi nen alo kawandi ba daxin na. Kitabun yireni ito rajanna a yitama a sebexi muxune nan ma. A mɔn mi a seβε muxun fan mayitaxi. Yanyina nde, Kitabun yireni ito sebexi Romi kaane nan ma (13.24). Feen naxan kolonxi Kitabun yireni ito seβε muxuna fe yi, Yahudiyin na a ra naxan denkeleyaxi Marigi Yesu ma. Muxun naxan a sebexi, a Tawureta nun Yaburi Kitabun yirene kolonxi ki faɲi. A Kitabun yireni ito sebexi Yahudiya gbeteƷe ma naxanye fan bata yi denkeleya Yesu ma alo a tan. Koni, e to naxankataxi Yesu xinla fe ra, e xεtεmatɔɔn na a ra Yahudiya dinan ma. E yi e mεma nen denkeleyaan na Yesu ma. Kitabun seβε muxuna e kawandima nen a e xa e seβε so e denkeleyani, a yi Alaa Muxu Sugandixin fisamantenyaa mayita alogo e nama xεtε e namun fonne ma. Yanyina nde Kitabun yireni ito seβε nen nεε tonge saxan Yesu keli xanbi sayani.

Kitabun yireni ito yitaxunxi yire dɔxɔ firin nan na. A yire singena (1.1-10.18) Alaa Muxu Sugandixina fisamantenyana feen nan falama. Fa fala a dangu nabine ra (1.1-3), a mɔn dangu malekane ra (1.4-2.18), a dangu Nabi Musa nun Yosuwe ra (3.1-4.13); a tan nan keden findixi habadan saraxan na, a gbo dangu Layiri Fonne

saraxarali gbeene ra (4.14-7.28); a saraxa kamalixin baxi nɛn naxan ba sanɲa ma keden pe a muxune rakisi han habadan, a dangu Layiri Fonna saraxa wuyaxine birin na (8.1-10.18).

Kitabun yire firindena (10.19-13.19) na muxune sɛnbɛ soma alogo e xa lu dɛnkɛɣyani (10.19-39) e nama xɛtɛ dina gbɛtɛ ma. En misali kɛndɛne toma mɛnna nin lan Layiri Fonna dɛnkɛɣya muxune ma (Sora 11), a mɔn a falama dɛnkɛɣya muxune yɛɛn xa lu tixi Alaa Muxu Sugandixin na, e yi nɔɔn sɔtɔ alo a tan (12.1-11). A yelin xanbini yamarina nde fiyɛ e ma e nun a yi e kawandi (12.12-13.19), Kitabun sɛbɛ muxun a raɲanma duba tiin nan ma e nun xɔntɔnne (13.20-25).

Kitabun sɛbɛ muxun mi danma fala ɲaxumɛne xan tun ma alogo a xa a Kitabun xaran muxune mali e tunnaxɔleni. A a yɛbama e xa a dɛnkɛɣya muxune tɔrɔma dunuɲa ayi, a mɔn yi Alaa Muxu Sugandixina wanla xunna fala. Fa fala a faxan bata kisi feen nakamali saraxa yo mi yi nɔɛ naxan nakamale. Nayi, a muxune mafanma e xa lu Alaa Muxu Sugandixin fɔxɔ ra. En fan lan en Habadan Alaa Muxu Sugandixi fisamantenna xuiin suxu.

Yesu gbo malekane xa

¹ Waxati danguxini, Ala falan ti nɛn en benbane xa nabine xɔn sanɲa ma wuyaxi nun ki wuyaxi yi.

² Koni a falan tixi en tan xa waxati raɲanni ito nin a Dii Xɛmɛn xɔn. A bata daala birin sa a Dii Xɛmɛn sagoni alo a kɛɛna. A dunuɲa daxi a tan nan baraka yi.

³ Alaa Dii Xɛmɛn findixi a binyen nɔrɔn nan na. Ala maligan yɛtɛɛn nan a ra. A dunuɲa yisuxi a

falan senben nan na. A to yelin yulubi xafarin nakamale, a yi dɔxɔ Ala Senben Birin Kanna yifanna ma ariyanna yi.

⁴ Alaa Dii Xemen tiden yi gbo ayi dangu malekane ra, a yi xinla fi a ma naxan dangu e xinle ra.

⁵ Bayo, Ala mi a falaxi a maleka yo xa, a naxa,
 “N ma dii xemen nan i tan na,
 n bata findi i fafe ra to.*”
 A mon mi a fala maleka yo xa, a naxa,
 “N findima nen i fafe ra,
 i fan yi findi n ma dii xemen na.†”

⁶ Ala to a diin nafa dunuɲa yi alo dii singena, a mon naxa,
 “Alaa malekane birin xa a batu.‡”

⁷ A mon yi a fala malekane fe yi, a naxa,
 “Alaa malekane luma nen alo foyena,
 a walikene yi lu alo tee degena.§”

⁸ Koni a mon yi a fala a dii xemena fe yi, a naxa,
 “Ala, i luma nen i ya mangaya gbedeni habadan!
 I ya manga dunganna yi findi tinxinyaan taxam-
 asenna ra.

⁹ Tinxinna rafaɲ i ma,
 fe ɲaxin mi rafaɲ i ma.
 Nanara, Ala, i ya Ala bata i rafisa i bodene xa
 a sewa turen sa i xunni i sugandi feen na.”*

¹⁰ A mon naxa,
 “Marigina, i bɔxɔ xonna da nen
 xabu a folɔni.
 I yii fɔxɔn nan kore xonna ra.

¹¹ Ne birin danguma nen,

* **1:5:** Yaburin 2.7 † **1:5:** Samuyeli Firinden 7.14 ‡ **1:6:** Sariyane 32.43 § **1:7:** Yaburin 104.4 * **1:9:** Yaburin 45.7-8

koni i tan luma nɛn na.
Ne birin forima nɛn
e kala alo dugina.

¹² I yi e yisa alo domana,
e yi masara alo dugina,
koni i tan luma nɛn i kiini,
i siin fan dan mi na mumɛ!”†

¹³ Ala mɔn mi a fala a maleka yo xa, a naxa,
“Dɔxɔ n yiifanna ma,
han n yi i yaxune sa i sanna bun.”‡

¹⁴ Malekane mi findixi Alaa walikɛ totarene xan
na ba, a naxanye rasigama kisi muxune malideni?

2

Ɛɲɔxɔ lu kisi feen xɔn

¹ Nanara, en bata feen naxanye mɛ, fɔ en xa en
ɲɔxɔ lu nɛn ne xɔn alogo en nama kiraan bejin.

² Amasɔtɔ, malekane* fa xɛrayaan naxanye rali
en benbane ma lan sariyan ma, ne birin sux-
utareyaan saranma nɛn a kala muxune ra alo a
daxa kii naxan yi.

³ Nayi, en fa ratangama di, xa en na en mɛ kisi
gbee sifani ito ra, Marigin yɛtɛɛn singe naxan nali,
na xanbi ra, a ramɛ muxune fan yi a ɲɔndin yita en
na?

⁴ Ala fan e sereya baan fari sa nɛn taxamasenne
nun kabanako feene nun sɛnbɛ fe sifa wuyaxi ra, a
yi a Nii Sariɲanxin kɛwanle yitaxun e ra a sagoni.

Yesu en nakisimana

† **1:12:** Yaburin 102.26-28 ‡ **1:13:** Yaburin 110.1 * **2:2:**
Yahudiyane namunne xaranna kui, Nabi Musa Alaa sariyane sɔtɔxi
malekane nan xɔn ma.

⁵ Awa, en yire famatəən naxan ma fe falama, Ala mi na luma malekane xan sago yi.

⁶ Koni sereyani ito səbexi Kitabun yirena nde yi, a naxa,

“Nanse daɲəxən na,
i to i yengi dəxi a xən.

Nanfera i ɲəxə luxi adamadiin xən?

⁷ I a daxi nən,

a nərən yi maso malekane ra.

I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

⁸ I bata seen birin lu a bun.”†

A to seen birin luxi adamadina nəən bun, Ala mi sese lu naxan mi xuru a nəən bun. Hali na, iki en mi a toma fa fala seen birin muxuna nəən bun ma.

⁹ Koni en na a toma fa fala, Ala Yesu magodo nən waxati dungidi dangu malekane ra, alogo a xa faxa masətə Alaa hinanna xən muxune birin xa. Iki en na a mangayaan binyen nun a xunna kenla toma a faxana fe ra a tin naxan ma.

¹⁰ Ala naxan seen birin da a yete xa, a yi waxi adamadi wuyaxi raso feni a binyeni. Na yi lanxi, a to en nakisimana fe rakamali a tərən xən.

¹¹ Bayo Yesu naxan muxune rasariɲanma e nun a naxanye rasariɲanxi, ne birin fafe keden. Nana, Yesu mi yagima a fale ne ma, “Ngaxakedenne.”

¹² A naxa Kitabuni,

“N na i xinla ralima nən ngaxakedenne ma.

N ni i matəxəma nən yamaan ye.”‡

¹³ Kitabun mən naxa, “N nan n yigi sama Ala nin.”

A mən naxa, “Nxu nun n ma diine nan ito ra, Ala naxanye fixi n ma.”§

† **2:8:** Yaburin 8.5-7 ‡ **2:12:** Yaburin 22.23 § **2:13:** Esayi 8.17-18

¹⁴ Nayi, bayo Yesu a muxune findixi adamadiine nan na fati benden nun wunli, Yesu fan yeteen bata lu alo e tan. Na ma, a yi Yinna Manga Setana halagi a yetena sayaan xon ma senben yi naxan yii sayaan xun na.

¹⁵ A na ligaxi nen alogo naxanye yi sayaan gaxun konyiyani e dunuɲa yi gidini, a xa ne xorɔya.

¹⁶ Amasoto a mi faxi malekane xan malideyi, koni fo Iburahima bənsanne.

¹⁷ Na nan a liga, a yi lu alo a ngaxakedenne feen birin yi, alogo a xa no saraxarali kuntigiyaan wanla ke Ala xa kininkininna nun togondiyani, a yi Ala solona yamaan yulubine xafari feen na.

¹⁸ Bayo Setana kataxi a xa a fan natantan, a tan yeteen yi toro na feni, nayi, a ferena a xa, a yi muxune mali e nema e ratantan feene de waxatin naxan yi.

3

Yesu dangu Nabi Musa ra

¹ Nanara, ngaxakeden muxu rasariɲanxine, Ala bata e tan naxanye xili, e xaxili lu Yesu a fe xon, Alaa Xeraan nun Saraxarali Kuntigi Singena, en naxan ma fe falama yamani.

² Muxu togondiyaxin nan yi a ra Ala xa, naxan a sugandixi alo Musa yi kii naxan yi Alaa banxin birin yi.*

³ Banxi tiina xunna kenla gbo dangu banxin yeteen na. Nanara, Yesu a xunna kenla gbo Musaa xunna kenla xa.

⁴ Awa, muxune nan banxine tima, koni Ala nan seen birin daxi.

* **3:2:** A mato Yatene 12.7 kui.

⁵ Musa tan tɔgɔndiya nɛn wali kɛdeni Ala xa a banxin mumɛni, a sereyaan ba lan na feene ma Ala yi fama naxanye ligadeni.

⁶ Koni Alaa Muxu Sugandixin tan luxi na alo Alaa Dii Xɛmɛn naxan a banxin xun na. En findixi a banxin nan na, xa en na en wɛkilɛ, en yi en ma yigin namara en naxan matɔxɔma.

Matabuna Alaa yamaan xa

⁷ Nayi, alo Alaa Nii Sariɲanxina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

“Xa ɛ Ala fala xuiin mɛ to,

⁸ ɛ nama ɛ bɔɲɛni xɔdɔxɔ

alo ɛ yi murutɛxi Ala ma waxatin naxan yi,

ɛ yi matoon xun ti Ala ra tonbonni.

⁹ Ɛ benbane n bunba nɛn mɛnni, e yi n matandi, hali e to n kɛwanle birin to ɲɛɛ tonge naanin.

¹⁰ Nayi, n xɔlɔ nɛn na waxatin muxune ma, n naxa, ‘E bɔɲɛn makuya n na waxatin birin, e mi n ma kiraan xɔn.’

¹¹ N yi n kɔlɔ n ma xɔlɔni, n naxa,

‘E mi soɛ n ma matabudeni mumɛ!’ ”†

¹² Ngaxakedenne, ɛ a liga ɛ yeren ma, bɔɲɛ ɲaxin nun dɛnkeɛyatareyaan nama lu ɛ sese yi naxan a ligɛ ɛ xɛɛ habadan Ala fɔxɔ ra.

¹³ Koni ɛ bode ralimaniya lɔxɔ yo lɔxɔ, fanni en mɔn na waxatini Kitabun naxan ma fa fala “To” alogo ɛ tan nde nama tantan yulubin xɔn, ɛ tengbesɛɲɛ ayi.

¹⁴ Amasɔtɔ en bata findi Alaa Muxu Sugandixin gbeene ra, xa en lu en ma tɔgɔndiyaan singeni, han a raɲanna.

¹⁵ Kitabun naxa,

† 3:11: Yaburin 95.7-11

“Xa ε Ala fala xuiin mε to,
ε nama ε bəɲeni xɔdɔxɔ

alo ε yi murutεxi Ala ma waxatin naxan yi.”‡

¹⁶ Awa, ndee yi ne ra, naxanye Alaa falan mε, e murutε a xili ma? Ne findixi muxune nan na Musa naxanye ramini Misiran yamanani.

¹⁷ Ala xɔlɔ ndee ma ɲεε tonge naanin? Naxanye yulubin liga, e faxa tonbonni.

¹⁸ Ala a kɔlɔ ndee a fe ra, a e mi soε a matabu yireni? Naxanye tondi a falan suxε, a yi falan tima ne nan ma fe yi.§

¹⁹ En bata a to nayi, fa fala e mi yi nɔε soε matabudeni lan e dεnkεleyatareyaan ma.

4

Matabudena Alaa muxune xa

¹ Nayi, Ala to en tuli sa, a en nɔε soε nεn a matabudeni, en na a liga en yeren ma nayi alogo ε tan nde nama lu alo ε fulaxi na ra.

² Bayo Alaa falan Xibaru Fajin nali nεn en fan ma alo na waxati danguxin muxune. Koni e falan naxan mε, na tɔnɔ yo mi lu e tan ma, amasɔtɔ naxanye a ramε, ne mi a suxu dεnkεleyani.

³ En tan naxanye dεnkεleyaxi, en tan soma nεn na matabudeni alo Ala a fala kii naxan yi, a naxa, “N bata n kɔlɔ n ma xɔlɔni, n naxa,

‘E mi soε n ma matabudeni mumε!’ ”*

Anu, Alaa wanla bata yi kamali xabu dunuɲa da waxatini.

‡ **3:15:** Yaburin 95.7-8 § **3:18:** A mato Yatene 14.1-35 nun Yaburin 95.11 kui. * **4:3:** Yaburin 95.11

4 Amasɔtɔ ito falaxi Kitabun yirena nde yi xii soloferedena fe yi, a naxa, “Ala yi a matabu a wali kεεn xii soloferede lɔxɔni.”†

5 A mɔn naxa Kitabun yireni ito yi, “E mi soε n ma matabudeni mumε!”

6 Na bunna nεεn fa fala ndee gbεtεye soε nen, ba muxune ra naxanye singe Alaa falan Xibaru Fajin mε, e mi so lan e fala suxutareyaan ma.

7 Nanara, waxati xunkuye to dangu, Ala mɔn yi lɔxɔ nenεn sa, a yi na feen fala Dawuda a Kitabun kui, a yi na lɔxɔ nenεn xili sa fa fala “To.” A naxa, “Xa ε Ala fala xuiin mε to, ε nama ε bɔjεni xɔdɔxɔ.”

8 Awa, xa Yosuwe bata yi yamaan naso Alaa matabudeni nun, Ala mi yi lɔxɔ gbεtε a fe fale na xanbi ra.

9 Na bunna nεεn fa fala matabuden mɔn Alaa yamaan xa yεεn na.

10 Amasɔtɔ muxu yo so Alaa matabudeni, na fan a matabuma nen alo Ala a matabuxi kii naxan yi.

11 Na ma, en kata en so matabudeni, alogo muxu yo nama findi fala suxutaren na alo en benbane.

12 Amasɔtɔ Alaa falana, niiramaan na a ra, a sɛnben gbo, a dεεn xanxan dangu silanfanna dε firin kanna ra.‡ A soma nen han a sɔndɔmεn nun niin yetεεn fata, e nun fatin nadɔxɔdene nun fasane. A muxun miriyane nun a natane mak-itima nen.

13 Ala dali se yo mi luxunxi a ma. Ala feen birin toma. En birin en dentεgεma nen a xa.

Saraxarali kuntigin nan Yesu ra

† **4:4:** Dunuja Fɔlon 2.2 ‡ **4:12: Silanfanna:** Sofane yengεso dεgεmana.

¹⁴ Nanara, bayo saraxarali kuntigi gbeena en yii naxan kelixi kore, Yesu Alaa Dii Xεμενα, nayi en na en sɔβε so en ma denkelɛyani, en naxan ma fe falama yamani.

¹⁵ Amasɔtɔ en ma saraxarali kuntigina en ma fangatareyaan kolon, bayo Setana kata nɛn a fan natantandeni kiin birin yi alo en tan, anu, a mi yulubi yo liga.

¹⁶ Nanara, en na en maso Ala hinantenna manga gbɛdɛn na xaxili ragidini alogo en xa kininkininna nun hinanna sɔtɔ en makoon nax-
anye ma.

5

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

¹ Saraxarali kuntigine birin sugandima nɛn adamadiine ye, alogo e xa wali Ala xa, e yi kise ralixine nun saraxane ba yulubi xafarin na.

² E nɔε xaxilitarene nun muxu tantanxine famunɲe nɛn, bayo e tan fan yetɛɛn tantanma.

³ E yulubi xafari saraxane bama e tan yetɛna fe ra na nan ma, e nun yamaan xa.

⁴ Muxu yo mi saraxarali kuntigiyaan xunna kenla fenɲe a yetɛ xa. Ala nan a xilixi alo a Haruna xili kii naxan yi.

⁵ A na kii nin, Alaa Muxu Sugandixin mi saraxarali kuntigi binyen sɔtɔ a yetɛ ra, koni Ala a fala nɛn a xa, a naxa,

“N ma dii xεmɛn nan i tan na,

n bata findi i fafe ra to.”*

⁶ A mɔn yi a fala Kitabun yire gbɛtɛ yi, a naxa,

“Saraxaraliin nan i ra habadan,

* 5:5: Yaburin 2.7

alo Melikisedeki yi kii naxan yi.”†

⁷ Yesu yi dunuja yi waxatin naxan yi, a yi Ala maxandima, a xuini te, a yeegen yi mini, a yi Ala mafan naxan yi nae a rakise sayaan ma. Ala yi a xuiin name bayo a yi xuruxi a ma.

⁸ Koni hali Alaa Dii Xemen to a ra, a a xaran nen fala suxun ma a torone yi.

⁹ Yesu a fe kamali waxatin naxan yi, a yi findi habadan Marakisi Tiin na muxune xa naxanye birin a xuiin suxuma.

¹⁰ Ala yi a findi saraxarali kuntigin na alo Melikisedeki yi kii naxan yi.

Senbe soon denkeyani

¹¹ Fe wuyaxi nxu kui a fala daxin na e xa lan feni ito ma, koni a yeba raxole xa, bayo e mi a famuma xulen.

¹² A yi lan nun e yi findi karamoxone ra waxatini ito yi, anu han iki e makoon mon e xaran muxun ma lan Alaa falan fe singene ma. E luxi alo dii joren naxan mon xijen na bayo e mi donse xodexen donje singen.

¹³ Muxun naxan mon xije minni, dii joren nan na ra. A mi xaranna kolon lan tinxinyaan ma.

¹⁴ Koni fonne nan gbee donse xodexen na. Naxanye denkeya bata koxo, ne bata e yete xaran fe fapin nun a jaxin tagi rabaan ma.

6

¹ Nanara, en dangu Alaa Muxu Sugandixina xaranna fe singene ra, en siga yeen na, hali en nama fa xete fe folone ma sonon alo itoe: en na en

† 5:6: Yaburin 110.4

xun xanbi so fena wali naxine yi naxanye muxun xalima yahannama, e nun denkeleyana Ala ma,

² e nun xaranna muxu rafu feene ma igeni e tubi xinla ma e nun yii saan muxune ma Ala maxandini e nun faxa muxune rakenla sayani e nun habadan kitina.

³ Xa Ala tin, en sigε nen yeεn na.

⁴ Amasotō naxanye bata yi kenenna sotō sanja ma keden, e Ala kisin sotō, e yi Alaa Nii Sarijanxin sotō,

⁵ naxanye bata yi Alaa falan naxunna kolon e nun waxati famatōn senbene,

⁶ ne na ba denkeleyani, e mi fa nœ raxete sōnōn, e mōn yi tubi. Amasotō ne luxi nen alo e mōn Alaa Dii Xemen nan gbangbanma wudin ma, e yi a rayarabi yamaan yetagi.

⁷ A misaala, bōxōn naxan tule igen sotōma waxatin birin, a si seene sabati a kanna xa, Alaa barakan nan na ra.

⁸ Koni bōxōn naxan janle nun tansinne tunna raminima, na tōnō mi na, a masoxi Alaa dangan nan na. A rajanni, teεn yi a gan.

⁹ Koni n xanuntenne, hali nxu falan tima na kiini, nxu laxi a ra, a fe gbete nan ε tan yeε ra lan ε kisi feen ma.

¹⁰ Bayo tinxintare mi Ala ra. A mi jinanma ε wanle xōn, e nun ε xanuntenyaan naxan yitaxi a ra ε to a yama sarijanxin malima han iki.

¹¹ Nxu waxi a xōn ma, ε keden kedenna birin xa lu na tunnafanni han a rajanna alogo ε yengi seen naxanye ma, ε ne sotō.

¹² Nxu mi waxi, ε xa tunnaxōlō ayi. Koni fōε xa na denkeleya muxune raliga naxanye dija alogo Ala ε tuli saxi naxan na, ε na sotō.

Alaa layirina

¹³ Ala Iburahima tuli sa waxatin naxan yi, a yi a kə̀lɔ a yεtε yi, bayo muxε mi na a kə̀lɔε naxan yi naxan gbo a tan xa.

¹⁴ A yi a fala, a naxa, “N na i barakama nεn han! I bənsə̀nna wuyama ayi nεn.”*

¹⁵ Iburahima yi diɲa, a yi a legeden, Ala a tuli sa naxan na, a yi na sətɔ.

¹⁶ Adamadiine e kə̀lɔma fena nde yi naxan gbo e tan xa, e kə̀lɔn yi e falan sεnbε so alogo muxune nama e matandi.

¹⁷ Nanara, Ala yi Iburahima tuli sa, a yi a kə̀lɔ alogo naxanye yi lan e na feen sətɔ, ne xa a kolon a na fe ragidixin mi masarama.

¹⁸ Ala na liga nεn alogo en tan naxanye a falan findixi en yigin na en xaxili tixi naxan na, en xa limaniya ki faɲi, a to na yitaxi en na fe firinna xən, naxanye mi maxεtε, Ala mən mi wulen fale.

¹⁹ Na yigina en yii alo kunkin balana a rati seen na igen bun ma† naxan sigama han yire sariɲanxin yε masansan dugin xanbi ra en niin nasuxu seen na barakani

²⁰ Yesu singe soxi en xa dεnaxan yi, bayo a bata findi habadan saraxarali kuntigin na, a lu alo Mɛlikisedeki.

7*Mɛlikisedeki saraxaraliyani*

* **6:14:** A mato Dunuɲa Fə̀lɔn 22.16-17 kui. † **6:19: Kunkin balani** ito findixi wure gbee kə̀nkə̀rə̀nxina nde nan na naxan xidima kunkin ma yə̀lɔnxə̀nna ra. A wolima igeni alogo a xa sa digi gemena nde ra igen bun ma, a kunkin naxara. Yireni ito niin gbee maraxara seen misalixi na kunki raxara seen nan ma.

¹ Mēlikisedeki* nan yi Salemi mangan na e nun Kore Xōnna Alaa saraxaralina. Iburahima yi kelima yēngeni waxatin naxan yi, a mangane nō naxan yi, Mēlikisedeki yi siga a ralandeni, a yi duba a xa.

² Iburahima yi a se tongoxine birin yaganna so a yii. Mēlikisedeki xinla bunna nēen “Tinxin Mangana.” Salemi mangan nan mōn yi a ra nun, na fan bunna nēen “Bōpe Xunbeli Mangana.”

³ A baba mi kolon, a nga mi kolon, a xabila mi kolon, a siimayaan fōlōn nun a raṅanna mi kolon. A luxi nēn alo Alaa Dii Xēmēna naxan luma saraxaraliyani habadan.

⁴ E a gbo kii mato, hali en benba Iburahima yēteēn seen naxanye tongo yēngeni, a ne yaganna so a tan nan yii.

⁵ Sariyan naxa, a Isirayila yamaan bōnsōnne lan e xa yaganna so Lewi bōnsōnna muxune nan yii, saraxaraline.† Anu, ngaxakedenmane nan e ra, e birin minixi Iburahima bōnsōnna nin.

⁶ Mēlikisedeki tan mi yi findixi Lewi bōnsōnna muxu ra, koni a yaganna sōtō nēn Iburahima ra, Ala naxan tuli sa. Mēlikisedeki yi duba a xa.

⁷ Anu, matandi mi naxan na, naxan duban tima, na dangu duba sōtōn na.

⁸ Lewi muxun naxanye yaganne rasuxu, ne faxama nēn, koni Mēlikisedeki tan mabinni, Kitabun naxa a ṅa mi faxaxi.

⁹ Na kui a luxi alo Lewi bōnsōnna muxun naxanye yaganna rasuxuma, hali ne fan yaganna ba nēn Mēlikisedeki xa Iburahima sabun na.

* **7:1:** *Mēlikisedeki* a feen mato Dunuṅa Fōlōn 14.17-20 kui.

† **7:5:** A mato Yatene 18.21 kui.

¹⁰ Bayo Lewi bənsənna muxune mən yi e benba Iburahima fatini, a naralan Məlikisedeki ra waxatin naxan yi.

¹¹ Xa feene yi nəε rakamale Lewi bənsənna saraxaraliyaan barakani nun, yamaan sariyan sətə naxan xən, e makoon mi yi birama saraxaraliya gbete ma na xanbi ra nun naxan luxi alo Məlikisedeki hali ba Haruna bənsənne ra.

¹² Bayo saraxaraliyaan na masara, fə sariyan fan xa masara.

¹³ Feni itoe fala Yesu naxan ma fe ra, na barixi bənsən gbete ni, saraxaraliin munma yi mini bənsənna naxan yi.

¹⁴ A kolonxi nayi fa fala en Marigin barixi Yuda bənsənna nin. Awa, Musa saraxarali feen fala waxatin naxan yi, a mi na bənsənna fe fala.

Saraxarali gbete alo Məlikisedeki

¹⁵ Feni ito fixama nən dangu na ra xa saraxarali gbete fa naxan luxi alo Məlikisedeki

¹⁶ naxan mi findixi saraxaraliin na sariyan xən a benbane fe ra, koni a findixi saraxaraliin na a faxatareyaan nan sənbe xən.

¹⁷ Amasətə Kitabun bata a fala, a naxa, “Saraxaraliin nan i ra habadan, alo Məlikisedeki yi kii naxan yi.‡”

¹⁸ Awa, yamari fonna bata ba na a sənbetareyana fe ra, a tənə to mi yi na.

¹⁹ Bayo sariyan mi sese rakamalixi. Koni yigi fisamantenna bata mini, en na en masoma Ala ra naxan baraka yi.

‡ 7:17: Yaburin 110.4

²⁰ Na fe nenen mi tixi kolon xanbi. Bonne findi saraxaraline ra waxatin naxan yi, na kolɔ sifan mi ti.

²¹ Koni Yesu findixi saraxaraliin na kolon nan xon, Ala a fala a xa waxatin naxan yi, a naxa,

“Marigin bata a kolɔ,

a mi a xuiin maxetema, a naxa,

‘Saraxaraliin nan i ra habadan.’ ”§

²² Koloni ito bata Yesu findi layirin xui kenden na en tan xa.

²³ Saraxarali singene yi wuya bayo e yi faxama,

²⁴ koni Yesu tan luun nen habadan. A saraxaraliyaan fan luma nen habadan.

²⁵ Nayi, a nɛ muxune rakise nen yati naxanye fama Ala ma Yesu barakani amasoto a tan luma nen habadan Ala solona fe nan na.

²⁶ En makoon yi na saraxarali kuntigi sifan nan ma: naxan sarijan, a mi fe naxi rabama, fe mi naxan na, naxan mi yulubi kanne ye, naxan yitexi kore xonna ma.

²⁷ A tan mi ligaxi alo saraxarali kuntigin bonne, amasoto ne saraxan bama lɔxɔ yo lɔxɔ e yete yulubine fe ra e nun yamaan yulubine fe ra. Koni Yesu tan a yete ba nen saraxan na yamaan yulubine fe ra sanja ma keden pe han habadan.

²⁸ Musaa sariyan yi adamadi senbetarene nan doxoma saraxarali kuntigine ra, koni Ala a kolɔ falan naxan ma sariyan xanbi ra, na a Dii Xemen nan doxoma naxan bata yelin kamale han habadan.

8

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

§ 7:21: Yaburin 110.4

¹ En ma falan birin xunna nan ito ra: En ma Saraxarali Kuntigin dɔxi Alaa Mangaya gbɛdɛn yiifanna ma ariyanna yi.

² A walima yire sariɲanxin yeɛni, Marigina a yeɛɛ batuden naxan tixi, adamadiine mi naxan ti.

³ Saraxarali kuntigin birin dɔxi nɛn alogo e xa kiseene nun saraxane rali Ala ma, nayi fɔ sena nde xa lu a fan yii a naxan bɛ saraxan na.

⁴ Xa a yi dunuɲani nun, a mi yi findima saraxaraliin na nun, amasɔtɔ gbɛɛye na naxanye Ala kiseene ralima alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

⁵ Na saraxaraline walima yire sariɲanxin naxan yi, mɛn findixi ariyanna fe misaala nun a nininna nan na. Nanara, Ala Musa rakolon na ki, a to yi Ala Batu Bubun tima, a naxa, “A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na a misaala yitaxi i ra geyaan fari kii naxan yi.*”

⁶ Koni iki, Yesu bata wanla sɔtɔ naxan fisa saraxaraliin bonne wanla xa bayo a bata fa layirin na naxan fan Layiri Fonna xa, bayo na en tuli sa feen naxanye ra, ne fan a fonna xa.

⁷ Xa fɛ yo mi yi layiri singen na nun,† en mako mi yi fa a firinden ma nun.

⁸ Koni Ala yi fɛɛn to a muxune ra, a yi a fala, a naxa,
 “Marigin naxa, ‘Na waxatin fama,
 n layiri nɛnɛn xidima
 nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi waxatin
 naxan yi.

⁹ A mi ligama
 alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane tagi,

* **8:5:** Xɔrɔyaan 25.40 † **8:7:** *Layiri singena* fe mato Xɔrɔyaan 24.3-8 kui.

n to e yii rasuxu
 n yi e ramini Misiran yamanani.
 Amasoto e mi n ma layirin suxu,
 n fan yi e rabejin.’

Marigin naxa na kiini.

¹⁰ Layirin ni i ra,

n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan tagi.

Marigin naxa iki:

Na waxatin na dangu,

n na n ma sariyane sama nen e xaxinli,

n yi e sebe e bojeni.

N findima nen e Ala ra,

e yi findi n ma yamaan na.

¹¹ Muxu yo mi fa a boden maxaranma,

muxu yo mi a fale a ngaxakedenna xa,

a naxa, ‘I xa Marigin kolon,’

bayo e birin n kolonma nen,

keli muxudin ma han muxu gbeena.

¹² N dijama nen e tinxintareyaan ma,

n yi e yulubine xafari.”‡

¹³ Ala to na layirin xili sa a nenena, na bunna nen

a nenen bata lu a fonna joxoni. Seen naxan bata

fori, na tununma nen.

9

Yesu saraxana

¹ Layiri singen kui, yamarina ndee yi na nun lan Ala batu feen nun a yire sarijanxina fe ma dunuja muxune naxan tixi a xa.

² E Ala batu bubun ti nen nayi. Na bubun kui singen yi xili Yire Sarijanxina. Lenpune dexo seen

‡ **8:12:** Yeremi 31.31-34

yi na, e nun tabanla nun burun naxanye ralixi Ala ma.

³Yε masansan dugin firinden xanbi ra, bubu kui gbεε yi na naxan yi xili Yire Sariɲanxi Fisamantenna,

⁴e nun a wusulan saraxa gande xεma daxina, e nun a Layiri Kankirana.* Xεma kundidin yi na kui, Manna donseen† fan yi na kui. Haruna dunganna fan yi kankiraan kui naxan bata yi a maɲingi e nun gεmε walaxane layirin yi sebexi naxanye ma.

⁵Na Layiri Kankiraan xun ma, maleka gubugubu kan nɔrɔxine sawuran yi na. E gubugubune yi bandunxi kankiraan dεrgananla xun ma, Ala solonaden na. Koni en nama na feene birin yeɓa iki.

⁶Feene birin to yitɔn na kiini, saraxaraline yi soma nen na yire singeni waxatin birin alogo e xa e wanla rakamali.

⁷Koni yiren firinden, saraxarali kuntigin nan tun keden yi soma na sanɲa ma keden ɲεen bun ma. Anu, fɔ a saraxan wunla xali, a yi a rali a yetε yulubine nun yamaan yulubine xafari seen na.

⁸Alaa Nii Sariɲanxin munma yi a kiraan makεnen yamaan yi soma yire sariɲanxi fisamantenni naxan xɔn Ala batu bubu singen yi tixi waxatin naxan yi.

⁹Misaala nan na ra waxatini ito xa. Nanara, kiseene nun saraxan naxanye yi ralima Ala ma, ne mi yi nɔε Ala batu muxune sɔndɔmεne sariɲanɲε.

* **9:4: 9.4Layiri Kankirana** fe mɔn sebexi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

† **9:4: Manna donsen**a fe mato Xɔrɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. Donseen nan yi a ra Ala yi naxan fima a yamaan ma tonbonni.

¹⁰ Tonna nan tun yi ne ra lan donseene nun min seene ma e nun fati maxana e dinan kiine ma, naxanye yi daxa han waxati ne ne yi a li.

¹¹ Koni Alaa Muxu Sugandixin to fa alo saraxarali kuntigin naxan fe fajine rafa, a danguxi Ala Batu Banxi fisamantenna nin naxan kamalixi, muxune mi naxan tixi, dunuɗa gbee mi naxan na.

¹² Yesu to so Yire Sariɗanxi Fisamantenni, a mi koɗon wunla xan ba saraxan na de hanma tura dina, a yete wunla nan ba sanɗa ma keden pe, a yi en xunba habadan.

¹³ Amasoto koɗon wunla hanma turana, e nun jinge gile ganxin xubena, xa ne xuya muxu xosixine ma, na yi e fati benden nasariɗan,

¹⁴ nayi, Alaa Muxu Sugandixin wunla senben gbo dangu na ra! Amasoto, a bata a yete ba saraxa fetaren na Ala xa, Alaa habadan Nii Sariɗanxin barakani. Na wunla en sandomene sariɗanma ne ke wali jaxine ma naxanye en faxama, en yi no habadan Ala batuɗe.

¹⁵ Na nan a ligaxi Yesu findixi layiri ne ne sabun na alogo Ala naxanye xilixi, ne xa no habadan ke en sote, a e tuli sa naxan na. A faxa na nan ma, a findi e xunba seen na yulubine yi naxanye ligaxi na layiri singen waxatini.

¹⁶ Amasoto xa layirin xidixi lan muxuna nde ke yitaxunna ma, na mi kamale fo na kanna na faxa.

¹⁷ Ke en mi taxunma fanni a kanna mon je je fo a na faxa, a layirin yi rakamali.

¹⁸ Nanara, hali layiri singen yetena, a mi folo benun wunla xa mini.

¹⁹ Musa to yelin yamarine birin fale yamaan birin xa fata sariyan na, a yi turadine nun koɗone

wunla tongo, e nun igena, e nun yεxεε xabe gbeela, a yi wunla xuya Sariya Kitabun nun yamaan birin ma ɲɔxɔnden na naxan xili hisopina.‡

²⁰ A yi a fala, a naxa, “Wunli ito nan layiri xidi seen na, Ala ε yamarixi naxan suxu feen ma.§”

²¹ Musa mɔn yi wunla xuya Ala Batu Bubun nun a rawali seene birin ma.

²² Sariyan kui, fayida seen birin nasariɲanxi wunla nan xɔn, anu, xa wunla mi mini, yulubin mi xafare.

Yesu saraxan nan yulubin xafarima

²³ A yi daxa na seene xa rasariɲan na kii nin, bayo e findixi ariyanna seene misaale nan na. Koni ariyanna seene yεtεen yi daxa e rasariɲan saraxan na naxan dangu ne ra.

²⁴ Amasɔtɔ Alaa Muxu Sugandixin mi soxi yire sariɲanxini, muxune naxan tixi, dɛnaxan findixi ariyanna misaala gbansanna ra, koni a soxi ariyanna yεtεen nin, alogo a xa ti Ala yεtagi en xa iki.

²⁵ A mi soxi a yεtε badeni saraxan na sanɲa ma wuyaxi alo saraxarali kuntigin soma kii naxan yi yire sariɲanxi fisamantenni ɲεε yo ɲεε sube wunla ra a yii.

²⁶ Bayo xa na nan yi a ra nun, Yesu yi tɔrɔma nɛn nun sanɲa ma wuyaxi xabu dunuɲa da waxatina. Koni iki, waxati raɲanni, a bata mini kɛnɛnni sanɲa ma keden han habadan, a a yεtε ba saraxan na, a yi yulubine birin ɲan.

‡ **9:19: Hisopi** findixi sansi bili xurudin nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen seɓɛxi Xɔrɔyaan 12.22 kui. § **9:20:** Xɔrɔyaan 24.3-8

²⁷ Adamadiine birin faxan nɛn sanɲa ma keden pe, na xanbi ra kitin yi a li.

²⁸ Alaa Muxu Sugandixin fan findixi saraxan na na kii nin sanɲa ma keden pe, a muxu wuyaxi yulubin ɲan. A mɔn fama nɛn, koni a mi fama yulubi xafari feen na. A fama a legeden muxune nan nakisideyi.

10

Yesu saraxana

¹ Musaa sariyan findixi fe famatɔne maligan nan na, e tan yetɛɛn mi a ra. Nanara, saraxan naxanye bama waxatin birin ɲɛɛ yo ɲɛɛ, ne mi nɔɛ Ala batu muxune rakamale.

² Xa e yi nɔɛ na ra nun, muxune mi yi luyɛ e bɛ waxatin birin. Bayo Ala batu muxune yi sariɲanma nɛn nun sanɲa ma keden han habadan, e mi yi fa e yetɛ kolonɲɛ yulubi tongon na nun.

³ Koni na ɲɛɛ yo ɲɛɛ saraxane muxune yulubine rabirama e ma nɛn.

⁴ Amasɔtɔ turaan wunla nun siin wunla mi nɔɛ yulubin ɲanɲɛ mumɛ!

⁵ Na nan a ligaxi, Yesu fa dunuɲa yi waxatin naxan yi, a yi a fala Ala xa, a naxa,
“I mi waxi saraxane nun kiseene xɔn,
koni i bata n fati bɛndɛni tɔn n xa.

⁶ Saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafaan i ma.

⁷ Nayi, n yi a fala,
n naxa, ‘N tan ni i ra.
N ma fe sɛbɛxi Kitabuni.

Ala, n bata fa i tan sagoon ligadeni.*’ ”

* **10:7:** Yaburin 40.7-9

⁸ Awa, a naxan singe fala, a naxa, “Saraxane nun kiseene nun saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma.” Anu, sariyana e ba feen yamarixi.

⁹ Na xanbi ra, a mən yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra, n bata fa i sagoon ligadeni.” Nayi, a yi saraxa singene ba na, a yi a masara a nənən na.

¹⁰ Yesu Alaa Muxu Sugandixina a sagoon naxan ligaxi, a yi a fati bəndən ba saraxan na, na en sarijanma nən sanja ma keden pe han habadan.

¹¹ Saraxaraline birin e wanla kema ləxə yo ləxə. E saraxane bama yeyε, naxanye mi nəε yulubin xafarε mumε!

¹² Koni Yesu tan, na saraxa keden peen nan ba yulubine fe ra, a yi dəxə Ala yiifanna ma han habadan.

¹³ Iki a Ala mamεma alogo a xa a yaxune lu a sanna bun ma.

¹⁴ Amasətə muxun naxanye rasarijanma, a bata ne rakamali saraxa keden peen xən han habadan.

¹⁵ Alaa Nii Sarijanxin fan na feen seren bama en xa. A fala singen naxan ti, a naxa,

¹⁶ “Layirin ni i ra nxu nun Isirayila kaane naxan xidima:

Na waxatin na dangu,

n nan n ma sariyane sama nən e bəjənι,

n yi e səbε e xaxinla ma.†”

Marigin naxa na kiini.

¹⁷ A mən naxa,

“N mi fa n xaxili luma e yulubine

nun e sariya kala feene xən sənən.”

† **10:16:** Yereimi 31.33-34 naxan bata yi səbε nun Heburune 8.8-12 kui.

18 Anu, ne na mafelu, saraxa mi fa bama yulubina fe ra.

En na en tunnafan

19 Nayi, ngaxakedenne, en xaxili ragidixi so feen na yire sarijanxi fisamantenna nin Yesu wunla barakani.

20 A so deen naxan nabixi en xa, kira nenennan na ra naxan tixi nii rakisin ma, en nae sigey masansan dugin xanbi ra naxan xon, kiraan naxan findixi a fati benden na.

21 En ma saraxarali kuntigin nan Ala Batu Banxin xunna,

22 nayi, en xa en maso Ala ra boje sarijanxin nun denkeleya defexini, en bojen to sarijanxi feene birin ma, en xaxinla en yalagima naxanye ma, en fati benden to maxaxi ige sarijanxin na.

23 En lu en tiye en yigina fe ra yamani, amaso to naxan en tuli saxi, na tinxin.

24 En na en joxo lu en bode xon ma, en yi en bode rawekile xanuntenyaan nun wali fani rabaan ma.

25 En nama en men ma malanne ra alo muxuna ndee darixi a lige kii naxan yi. Koni en na en bode ralimaniya waxatin birin, alo en to Marigina loxon toon masoe.

26 En yelin xanbini jandin kolonna soe, xa en na a rakeli a ma, en lu yulubin lige, saraxa mi fa en yii sonon yulubin mafelu feen na,

27 fo kiti famatdon nun tee gbeen gaxuna naxan Ala matandi muxune halagima.

28 Ala sariyan naxan so Musa yii, naxan yo na yi na kala, na kanna yi faxama kininkinintareyaan

nin, xa muxu keden hanma firin bata sereyaan ba.‡

²⁹ Awa, na kannu mi saraḡne a kewanle ra ba, naxan na Alaa Dii Xemeḡa fe rayelefu, hanma naxan na Alaa layirin xidi wunla rafeya naxan a sariḡanma, hanma naxan na Ala hinantenna Nii Sariḡanxin nasoto?

³⁰ Bayo en tan a kolon naxan a falaxi, a naxa, “N tan nan gbeeḡoxo tiin na, n tan nan donle saraḡma e yatene ra.” E nun mon, a naxa, “Marigina a yamaan makitima nen. §”

³¹ Gbalon na a ra xa muxun bira habadan Ala ra.

³² Na loxo singene fe xa rabira e ma, e Alaa kenenna soto waxatin naxan yi. E tunnafan nen yenge xodeḡen nun toroyani na waxatini.

³³ E yi e konbima yamaan yetagi waxatina nde yi, e e toro. Waxati gbete, naxanye na fe sifan soto, e kafu nen ne ma.

³⁴ E yi kininkinin kasorasane ma, e yi tin sewani muxune yi e yii seene tongo, bayo e yi a kolon fa fala e yii se fisamantenne ramaraxi habadan.

³⁵ Nayi, e xaxili ragidixi naxan ma, e nama na rabeḡin, bayo a findima nen konton gbeen na e xa.

³⁶ E makoon tunnafanna ma, alogo e na Ala sagoon liga, a e tuli sa naxan na, e yi na soto.

³⁷ Amasoto Kitabuna a falaxi kii naxan yi, a naxa, “A bata lu ndedi, siya di, naxan fama, na yi fa, a mi fa buma.

³⁸ Koni n ma tinxin muxun nii rakisin sotoma nen a denkeleyaan xon.*

‡ **10:28:** A mato Sariyane 19.15 kui. § **10:30:** Sariyane 32.35-36

* **10:38:** Xabakuki 2.3-4

Anu, xa naxan xete a xanbi ra,
na kannu mi n kenene.”

³⁹ En tan mi xetema en xanbi ra, en yi halagi, koni
en luma denkeleyani nen, en niin yi kisi.

11

Denkeleyana fe

¹ En na la en yigin na, en yi xaxili ragidi feen ma
en mi naxan toma, na nan denkeleyaan na.

² A singe ra muxune sereya fapin soto e
denkeleyaan nan xon.

³ Denkeleyaan xon, en na a kolon fa fala dunuja
daxi Ala fala xuiin nan ma. Nanara, en seen
naxanye toma ne mi fataxi fe toxine ra.

⁴ Denkeleyaan xon, Habila yi saraxan ba Ala
xa naxan yi fisa Kayini gbeen xa. Ala yeten yi
sereyaan ba a saraxana fe ma, fa fala, a tinxin
muxun nan a ra. Denkeleyaan xon, hali Habila to
bata faxa, koni a mon falan tima.*

⁵ Denkeleyaan xon, Xenoki yi te kore xonna ma, a
mi faxa, a mi fa to sonon. Amasoto Ala bata yi a xali.
Benun a xa xali kore, a bata yi na serejoxooyaan
soto nun fa fala a bata Ala kenene.†

⁶ Muxu yo mi Ala kenene denkeleyaan xanbi,
bayo naxan fama Ala ma, fo na xa la a ra nen fa
fala Ala na yi, e nun muxun naxanye a fenma, Ala
ne kontonna fima nen.

⁷ Denkeleyaan xon, Nuhan to rakolon fe
famatone fe yi, a munma yi naxanye to, a yi
kunkin nafala Ala yeregaxun ma a tan nun a
denbayaan nakise naxan kui. A denkeleyaan yi

* **11:4:** A mato Dunuja Folon 4.3-10 kui. † **11:5:** A mato Dunuja
Folon 5.18-24 kui.

findi dunuƚa muxun bonne yalagi xunna ra, a tan yi tinxinyaan sɔtɔ a keɛn na denkeleyaan xɔn.

⁸ Denkeleyaan xɔn, Ala to Iburahima xili, a yi a falan suxu, a siga na yamanani, a yi naxan sɔtɔma a keɛn na, hali a to mi yi a kolon a sigan denaxan yi.

⁹ Denkeleyaan xɔn, Ala a tuli sa yamanan naxan na, a dɔxɔ menni xɔneyani. A yi lu bubune kui, alo Isiyaga nun Yaxuba fan a liga kii naxan yi, Ala naxanye fan tuli sa na keɛ kedenna ra.

¹⁰ Amasɔtɔ Iburahima yi taan nan mamɛma nun naxan bɛtɛn sa kii kɛndɛ, Ala naxan ma fe yitɔn, a yi a ti.‡

¹¹ Denkeleyaan xɔn, Iburahima fan yi sɛnben sɔtɔ a nɔ diin sɔtɛ hali a to bata yi fori, hali gbantan to yi Saran fan na, amasɔtɔ naxan bata yi a tuli sa, a yi laxi na kanna tinxinyaan na.

¹² Nanara, hali faxan to bata yi maso a ra, a bɔnsɔn wuyaxi bari nɛn, naxanye yi wuya alo sarene hanma baan xɔn ƚɛmɛnsinna naxanye xas-abin mi nɔɛ yatɛ.

¹³ Na muxune birin faxa denkeleyaan nin. Ala e tuli sa naxanye ra, e mi ne sɔtɔ, koni e e to nɛn wulani, e sɛwa e fe ra. E yi e ti a ra fa fala a xɔnɛn nun sigatiin nan tun e tan na dunuƚani ito yi. §

¹⁴ Naxanye falan tima na kiini, ne a yitama nɛn fa fala a e dɔxɔden nan fenma e yetɛ xa.

¹⁵ E keli yamanan naxan yi, xa na xɔnla yi e suxu nun, waxatina nde e yi fɛrɛn sɔtɔma nɛn e xɛtɛ na.

‡ **11:10:** A findixi Yerusalɛn nɛnɛn nan na naxan ariyanna yi. A mato Heburune 11.16 nun 12.22 kui. § **11:13:** A mato Dunuƚa Fɔlɔn 23.4 kui.

16 Koni e yi taa fisamantenna nan fenma, naxan findixi ariyanna ra. Nanara, na yagin mi Ala ma, e na a xili a e Ala, amasɔtɔ a bata taani tɔn e xa.

17 Denkɛleyaan xɔn, Ala to wa Iburahima kɛnaan fɛsɛfɛsɛ feni, Iburahima mi tondi Isiyaga bɛ saraxan na a xa. Ala naxan tuli saxi, na yi tin a dii xɛmɛ kedenna bɛ saraxan na,

18 hali Ala to bata yi a fala a xa nun, a naxa, “Naxanye yatɛma i bɔnsɔnna ra, ne minima Isiyaga bɔnsɔnna nin.”*

19 Iburahima yi laxi a ra nun fa fala a Ala nɔɛ Isiyaga rakeɛ nɛn sayani. A dii xɛmɛn mɔn yi raxɛtɛ a ma, na feen yi findi taxamasenna ra.

20 Denkɛleyaan xɔn, Isiyaga yi duba Yaxuba nun Esayu xa lan waxati famatɔne ma.

21 Denkɛleyaan xɔn, benun Yaxuba xa faxa, a duba nɛn Yusufu a dii xɛmɛ keden kedenne birin xa. A yi a tingilimati a dunganna xunna, a yi Ala batu.

22 Denkɛleyaan xɔn, benun Yusufu xa faxa waxatin naxan yi a Isirayila kaane ramini feen fala nɛn Misiran yamanani, a yamarin fi lan a binbina fe ma.

23 Denkɛleyaan xɔn, Musa bari waxatin naxan yi, a sɔtɔ muxune yi a luxun kike saxan, bayo e bata yi a to, a dii fajin nan yi a ra, e mi gaxu mangana tɔnna yɛɛ ra.

24 Denkɛleyaan xɔn, Musa to gbo, a mi tin e xa a xili fa fala Misiran Mangana dii tɛmɛna dii xɛmɛna.

* **11:18:** A mato Dunuja Fɔlɔn 21.12 nun 22.1-14 kui.

25 A yi tin a ma a e nun Alaa yamaan xa ɲaxankata e bode xɔn, benun a xa lu yulubini ɲaxunni naxan mi buma.

26 A yi rafan a ma, a xa ɲaxankata Alaa Muxu Sugandixina fe ra benun a xa Misiran yamanan nafunle sɔtɔ bayo a yɛɛn yi tixi a kɔntɔn famatɔn na.

27 Denkeleyaan xɔn, Musa yi keli Misiran yamanani, a mi gaxu mangan xɔlɔ feen na. A yi a tunnafan alo a yi Ala totaren toma nun.

28 Denkeleyaan xɔn, a yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla† yamarine suxu, a wunla xuya banxine deɛne ma alogo Halagi Ti Malekan nama Isirayila dii singene faxa.

29 Denkeleyaan xɔn, Isirayila kaane yi Baa Gbeela gidi, alo e yi xaren nan na, koni Misiran kaane to kata gidideni e birin yi mamin igeni.

30 Denkeleyaan xɔn, Yeriko taan nabilinna yinna yi bira, e yelin xanbini a rabilinɲɛ xii solofere.

31 Denkeleyaan xɔn, yalunde ɲaxanla Raxabi mi halagi denkeleyatarene xɔn, amasɔtɔ a xɛrane yisuxu nɛn ki faɲi naxanye yi taan nakɔrɔsima wundoni.‡

32 N mɔn nanse fale? Waxati mi n yii, n Gedeyɔn ma fe fala, hanma Baraki hanma Samisɔn hanma Yefite hanma Dawuda hanma Samuyɛli hanma nabine.

† **11:28: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangi e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui. ‡ **11:31:** A mato Yosuwe 6.12-21 kui.

³³ Ne yamanane nɔ dɛnkɛɣyaan nan xɔn. E tinxinyaan liga. Ala e tuli sa naxan na, e yi na sɔtɔ. E yi yatane dɛ xidi.

³⁴ E tɛɛn sɛnbɛn natu. E tanga silanfanna ma, § e sɛnbɛtareyaan yi masara sɛnbɛn na, e fangan sɔtɔ yɛngɛni, e sofa xɔɲɛne kedi.

³⁵ Naxanla ndee faxa muxune yi xɛtɛ e ma keli sayani.* Muxu gbɛtɛ yi naxankataxi, koni e tondi e xunbɛ alogo e xa marakeli fisamantenna sɔtɔ sayani.

³⁶ E yi ndee magele, e yi ndee bulan. E yi ndee xidi, e yi e sa kasoon na.

³⁷ E yi e magɔɔn. E yi ndee yixaba sɛraan na. E yi ndee faxa silanfanna ra. Ndee yi marabɛri baxi yɛxɛɛ xabe dugine nun sii xabe dugine nan na, e yii gelixi, e bɛsɛnxɔnyaxi, e naxankataxi.

³⁸ E yi xuyaxi ayi burunna xun xɔn geyane fari. E dɔxɔ faranne nun yinle ra. Anu, e tan nɔrɔn mi lan dunuɲa muxune yɛ.

³⁹ Na muxune birin sereya fajin sɔtɔ e dɛnkɛɣyaan nan xɔn, anu, Ala e tuli sa naxan na, e mi na sɔtɔ.

⁴⁰ Koni Ala bata a ragidi a xa fe fajini tɔn en xa alogo na muxune fe nama kamali en xanbi.

12

Ala nan en xuruma

¹ Bayo en nabilinxi yama gbee sifani ito nan na en serene ra, nayi, en na en mɛ en yulubine nun en

§ 11:34: *Silanfanna*: Sofane yɛngɛso dɛgɛmana. * 11:35: A mato Mangane Singen 17.17-24 kui.

hake goronne ra naxanye en madiganma, en yi en tunnafan xatarɔxɔya giini naxan nagidixi en ma.

² En na en yeen ti Yesu ra, naxan denkeleyaan kiraan nabixi en xa e nun naxan mon a rakamalima. A tan naxan a me sewan na naxan yi finde a gbeen na, a yi a wekile faxan ma wudin fari, a mi na yagin yate. Na xanbi ra, a yi dɔxɔ Alaa manga gbeden yiifanna ma.

³ E miri Yesu ma naxan diya yulubi kanne besenxɔnya gbee sifani ito bun ma alogo e niin nama rafɔrɔ, e yigitεge.

⁴ Amasɔtɔ e munma yulubin yenge singe han e wunla yi mini.

⁵ E bata jinan na falan na, Ala e ralimaniya naxan na, a e xili fa fala “A diine.” A naxa, “N ma diina, Marigin nema i xure, i nama yo na ma.

A nema i sɔnna yite i ra, i bɔɓen nama kala.

⁶ Amasɔtɔ Marigina a xanuntenne xuruma nen. A naxanye birin yatexi a diine ra a ne fe jaxine saranma e ra nen.*”

⁷ E tɔrɔne yisuxu e yi, bayo Ala e xuruma nen alo a diine. Diin mundun na naxan fafe mi a xuruma?

⁸ Xa Ala mi e xuruma alo a lan birin ma kii naxan yi, na luxi nen alo e mi findixi a diine ra fɔ muxu gbetena diine.

⁹ En birin fafane en xuruma dunuɓa yi, en yi e binya. A mi lanje nayi ba, en xuru en niin kannu ma dangu ne ra, en yi nii rakisin sɔtɔ?

* **12:6:** Sandane 3.11-12

¹⁰ En fafane en xuruma waxatidi tun, alo a lanxi e miriyani kii naxan yi. Koni Ala en xuruma en munanfanna nan ma, alogo en xa a sarijanna sɔtɔ.

¹¹ Muxun nεma xurε, a mi sεwε na ra bayo a xɔlɔ. Koni dɔnxεn na, naxanye xuruxi, ne a tɔnɔn sɔtɔma nεn bɔɲε xunbenla nun tinxinyani.

Xaranna nun maxadina fe

¹² Nanara, ε xa ε xadan yiine yixɔdɔxɔ, ε yi ε xinbine sεnbε so ken!

¹³ Ε sigan ti kira tinxinxine nan xɔn, alogo naxanye godoma e sanna ma, ne sanna nama kala, fɔ e kεndεya.

¹⁴ Ε yixɔdɔxɔ, lanna xa lu ε nun muxune birin tagi, ε mɔn yi sarijan. Amasɔtɔ muxu yo mi Marigin toε sarijanna xanbi.

¹⁵ Ε a liga ε yeren ma, muxu yo nama fula Alaa hinanna ra. Ε sese nama liga alo sansi salen xɔlεn naxan solima, a yεngεne rakeli ε tagi, a ε wuyaxi dabari.

¹⁶ Ε a liga ε yeren ma, muxu yo nama findi yanga suxun na hanma dina rabatutarena alo Esayu naxan a foriya tiden masara donseen na.

¹⁷ Ε a kolon fa fala dɔnxεn na, a wa nεn kεεn duban xɔn a baba yii, koni a mi a sɔtɔ. A yi feen birin liga, koni na mi feene maxεtε mumε, hali a to wuga.

¹⁸ Ε mi luxi alo Isirayila kaan naxanye e maso geyaan na yiin dinɲε naxan na e nun tεεn nun dimin nun kunda yidimixin nun foyena.

¹⁹ Ε mi xɔta xuiin nun Ala fala xui magaxuxin mεxi alo ne. E fala xuiin mε waxatin naxan yi, e yi Musa mafan, a e nama fa fala gbεtε mε sɔnɔn.

20 Amasotō e yi gaxuxi Ala yamarin yεε ra, naxan a fala, a naxa, “Naxan na a sanna ti geyaan ma, a xa magolōn han a faxa hali subena.†”

21 Na feen yi magaxu ayi han Musa yi a fala, a naxa, “N bata gaxu han n xuruxurunma.”

22 Koni εε masoxi Siyon geyaan nan na, habadan Alaa taana, Yerusalēn ariyanna yi. A maleka wuli wuli wuyaxi malanxi ᵐaxaᵐaxani.

23 Ε bata maso denkeleya yamaan na, Alaa dii singene, naxanye xili sebexi ariyanna yi. Ε bata maso Ala ra, muxune birin ma kitisana. Ε bata maso tinxin muxune ra naxanye niin sariᵐan.

24 Ε bata maso Yesu ra naxan layiri nenēni tōnxi, a wunla yi mini, a fala ti kiin yi fisa Habila wunla gbeen xa.

25 Ε a liga ε yeren ma naxan falan tima ε xa, ε nama tondi na xuiin name. Amasotō Ala to Isirayila kaane rakolon dunuᵐa yi, e tondi nen, e yi ᵐaxankata. Nba, en tan kisima nayi di, xa en tondi na falan με naxan fataxi ariyanna ra?

26 Na waxatini, a fala xuiin bōxōn naxuruxurun nen, koni iki a bata en tuli sa, a naxa, “N mōn bōxōni maxama nen sanᵐa ma keden e nun kore xōnna fan.‡”

27 Fa fala, “sanᵐa ma keden” na bunna neēn, naxan yo yimaxama dunuᵐa yi, a na bama nen alo dali seene. Naxanye mi mamaxε, ne yi lu.

28 Nanara, en to mangayaan sotōma naxan mi mamaxε, en barikan bira Ala xa, en na Ala batu a tinna kui binyen nun gaxuni.

† 12:20: A mato Xōroyaan 19.12-13 nun Sariyane 9.19 kui.

‡ 12:26: Xage 2.6

29 Amasotō en ma Ala mōn luxi nēn alo halagi ti tēēna.

13

En na Ala kēēnma kii naxan yi

¹ E lu ngaxakedenyaan xanuntenyani.

² E nama jinan xōje yisuxun xōn ma amasotō ndee malekane yisuxu na kii nin, hali e to mi yi a kolon.

³ E jōxō lu kasorasane xōn, a xa liga alo ε birin nan kasoon na. E jōxō lu muxu jaxankataxine xōn, a xa liga alo ε birin nan tōrōxi.

⁴ Muxun birin xa futun binya, yalunyaan nama a xōsi. Ala yanga suxune nun yalundene kitima nēn.

⁵ E dunuḡa yi gidin nama findi gbeti xōnxōnna ra. Seen naxan ε yii, na xa ε wasa amasotō Ala bata a fala, a naxa, “N mi keε i dexōn mume, n mi ε rabejinje fefe ma.”*

⁶ Nayi, en xa xaxili ragidi fa fala, “Marigin nan n mali muxun na, n mi gaxun sese yeε ra! Adamadiin nōe nanfe lige n na?”†

⁷ E xaxili lu ε yeerati singene xōn, naxanye Alaa falan ti ε xa. E miri e dunuḡa rajanna kiin ma, ε yi e raliga e denkeleyani.

⁸ Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi kii naxan yi xoro, a mōn na kii nin to, a luma na kii nin habadan.

⁹ E nama tin xaran xōje sifa yo ma naxan ε ratantanma. Amasotō a lan en niin xa senben sōto

* **13:5:** A mato Sariyane 31.6 nun 31.8 nun Yosuwe 1.5 kui.

† **13:6:** Yaburin 118.6

Alaa hinanni, koni don seene yamarine fe mi a ra, naxanye tɔnɔ mi na.

¹⁰ Saraxa gandena nde en tan yii, Ala Batu Bubuna saraxaraline mi daxa e yi na saraxa seen don.‡

¹¹ Amasɔtɔ saraxarali kuntigin suben naxan ba yulubi xafari saraxan na, a ne wunla xalima yire sariɲanxi fisamantenna nin. Koni e gbindin tan ganma yamaan daaxaden fari ma nɛn.§

¹² Nanara, Yesu fan faxa taan xanbi ra, alogo a xa yamaan nasariɲan a yɛtɛɛn wunla xɔn.*

¹³ Nayi, en siga a fɔxɔ ra yamaan dɔxɔden fari ma, en sa a yagin ɲɔxɔnna sɔtɔ.

¹⁴ Amasɔtɔ taa mi en yii dunuɲani ito yi naxan buyɛ. Taan naxan fama, en na nan fenma.

¹⁵ Nayi, en ma tantunna xa findi saraxan na naxan nalima Ala ma waxatin birin, en yi lu en tiyɛ a xinla ra.

¹⁶ Ɛ nama ɲinan ɛ fe fajin naba, ɛ yi ɛ bode mali ngaxakedenyani, amasɔtɔ na saraxa sifan nan nafan Ala ma.

¹⁷ Ɛ ɛ yɛɛratine fala xuiin suxu ɛ xuru e sariyan bun. Amasɔtɔ e ɛ niin nakantanma, bayo e fan e dɛntɛgɛma nɛn. Nayi, ɛ liga e xa wanla kɛ sɛwani benun a xa e tɔrɔ, bayo na tɔnɔ mi ɛ tan ma.

¹⁸ Ɛ lu Ala maxandɛ nxu xa. Amasɔtɔ nxu laxi a ra a nxu bata xaxili sɔtɔ, e nun nxu waxi a xɔn ma nxu xa sigan ti fe fajin nin.

‡ **13:10:** Na findixi ariyanna gbeen nan na, Yesu soxi dɛnaxan yi. A mato Heburune 9.11-14 kui. § **13:11:** A mato Saraxaraline 16.27 kui. * **13:12:** A mato Yoni 19.17-20 kui.

19 N na ε mafanma ε Ala maxandi alogo n xa xεε ε ma mafuren!

Dubana

20 Bɔɲε xunbenla Ala, naxan en Marigi Yesu rakeli sayani habadan layirin xidi wunla barakani, Yesu naxan a ɲɔxɔ luma en xɔn alo xuruse rabana,

21 na Ala xa fe faɲin birin fi ε ma, alogo ε nɔ a sagoon ligε, naxan a kεnεnɲε. Ala xa na liga Alaa Muxu Sugandixin Yesu xɔn, binyen fiin naxan ma habadan. Amina.

Fala dɔnxεne

22 Ngaxakedenne, n na ε mafanma, ε tuli mati maxadi falani ito ra diɲani amasɔtɔ n kεdin naxan seβexi ε ma ito ra, a mi gbo.

23 Ε xa a kolon a en ngaxakedenna Timɔte bata mini kasoon na. Xa a fa sinma, nxu birin fe ε fema.

24 Nxu xa ε yeεratine nun ε yama sariɲanxin birin xɔntɔn. Itali kaane fan ε xɔntɔn.

25 Ala xa hinan ε birin na.

Kisin Kiraan Kitabuna

**The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.
La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin
Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers
de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la
Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012
Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de
la Bible. Cette création est mise à disposition selon le
Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas
de Modification 3.0 Unported disponible en ligne
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou
par courrier postal à Creative Commons, 171 Second
Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.**
copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78